

HET JAAR ROND NR. 1

Een nieuw begin!?

Het oude kerkelijk jaar ligt achter ons en we gaan weer een nieuw kerkelijk jaar binnen. Zien we in de Kerk nu vol spanning uit naar wat het nieuwe jaar gaat brengen? Daar is geen eenduidig antwoord op te geven. Enerzijds is het nee: de liturgie van onze erediensten ligt vast; je weet precies wat je mag verwachten. Gelukkig maar, er is al onrust genoeg in de wereld en dus is het goed om de vertrouwde liturgie in de eredienst te beleven.

Anderzijds is het antwoord ja: in elke eredienst worden we opnieuw aangesproken en komt het Woord van God ons steeds weer nieuw en vernieuwend tegemoet.

Het oude kerkelijk jaar sloten we af met de drie zondagen van de voleinding. Daarbij mochten we opnieuw gewaar worden dat het daarbij vooral ging over onze toekomst: een nieuw begin.

In feite mogen we elke dag opnieuw beginnen met een schone lei. Zo gezien heeft het kerkelijk jaar eigenlijk geen begin en geen einde. Dat gaat ons, menselijk, begrip te boven.

Maar God is tijdloos. Wij meten onze tijd af aan de omwentelingen der aarde. Maar God was er al vóór hij onze aarde schiep. Daarom is het zo'n groot wonder dat God toch bij ons wil zijn ook al zijn wij mensen die bij de dag leven. God daalde neer in onze tijd! Dat vieren wij op het hoge feest van Kerst. De komende vier adventsweken leven we daar naar toe. De Adventszondagen dragen de volgende namen:

1. Eerste zondag van de advent (van het Latijnse adventus = komst)
2. Populus Sion (= Volk van Sion) Jesaja 30: 19 e.v. Volk van Jeruzalem, dat op de Sion woont, de Heer zelf komt van ver, om de volkeren te verlossen ... (NBG '51 Want gij volk, dat op Sion, in Jeruzalem woont, zie, de naam des Heren komt van verre
3. Gaudete (= verblijdt U) Filipenzen 4: 4-5 Laat de Heer uw vreugde blijven.... (NBG '51 Verblijdt u in de Heer ten allen tijde.....)
4. Rorate Coeli (= Dauwt , hemelen) Jesaja 45: 8 Hemel, laat gerechtigheid neerregenen, laat haar neerstromen uit de wolken. (NBG '51 Druppelt, hemelen van boven)

Advent is een tijd van verwachting maar ook een tijd van inkeer. Want, wie zijn wij, mensen, dat God ons, ondanks alles, waardig vindt om bij ons te komen wonen. Vroeg Jezus niet: "Maar als de Mensenzoon komt, zal Hij dan geloof vinden op aarde?"

Op die tijd van inkeer worden wij geattendeerd door de liturgische kleur die nu paars is en door het ontbreken van het Klein Gloria of ander loflied na de bemoediging en groet in de morgendienst. Natuurlijk bezingen wij verderop in de dienst wel de lof van God, maar even wat meer soberheid op dat moment in de liturgie stemt ons tot nadenken over wie en hoe wij zijn.

En dan wordt het Kerstfeest! Vreugde, dus de liturgische kleur is wit en blijft wit tot en met het feest van Epifanie op 6 januari dat dit keer samenvalt met een zondag.

Martien Fransen

HET JAAR ROND NR 2

In een serie van 11 artikeltjes volgen we het kerkelijk jaar. Nu dus nummer 2 waarin wij de vreugdetijd ná kerstfeest vervolgen. Vanwege die vreugde blijft de liturgische kleur wit tot en met Epifanie (= verschijning) op 6 januari. In die tijd valt dus oudjaar dat slechts de afsluiting van het kalender jaar is en dus geen kerkelijke betekenis heeft. 1 januari echter heeft wél een kerkelijke betekenis. Op deze dag denken wij eraan dat Gods Zoon gewoon als elke Jood de besnijdenis onderging en een naam kreeg net als alle mensenkinderen. God wilde echt in alle opzichten mens zijn (behalve de zonde)

Bij het feest van Epifanie denkt de Christelijke kerk aan de intocht van Christus in de wereld waarbij hij als koningszoon door de drie wijzen wordt aanbeden. In feite wordt er een parallel getrokken met wat van oudsher epifanie was: de officiële verschijning van een koning die zijn opwachting komt maken in één van de steden die onder zijn bewind vallen. Een officieel bezoek dus waarbij de koning zich als machthebber manifesteert. Het feest van Epifaniën is ouder dan het Kerstfeest. Men gedacht dan de geboorte van Jezus maar ook zijn “verschijnen” bij verschillende gelegenheden zoals: de aanbedding door de wijzen, de doop door Johannes en het wonder te Kana. Later wordt het Kerstfeest ingevoerd als het feest van Christus’ geboorte ter vervanging van het zonnewendefeest op 25 december. In een deel van de Christelijke kerk bleef daarnaast Epifanie bestaan als “Driekoningen”, dus de aanbedding door de wijzen uit het oosten. Ook ons heeft Epifanie wel wat te zeggen. Want is het geen wonder dat God zich zó aanpast om mensen tot zich te roepen, door bij de wijzen de taal der sterren te gebruiken?

Tussen Epifanie en de 40-dagentijd bevindt zich een aantal zondagen dat per jaar verschilt. Dat hangt samen met het feest van Pasen dat in navolging van het Joodse Paasfeest gekoppeld is aan de eerste volle maan in het voorjaar. Dat aantal zondagen varieert van 4 tot 9. Dit jaar zijn het er 4; een hele vroege Pasen dus. De laatste drie van de zondagen tussen Epifanie en de 40-dagentijd hebben een eigen naam: Septuagesima, Sexagesima en Quinquagesima. Dus 70ste, 60ste en 50ste: zo tellen we af naar de 40-dagentijd.

De liturgische kleur voor die 4 zondagen is groen: de kleur van de hoop en van de natuur. Als één der sacramenten H. Doop of H. Avondmaal bediend wordt, gebruiken we echter wit: de kleur van reinheid en van vreugde.

Martien Franssen

HET JAAR ROND NR. 3

(verschenen in Wegwijzer van februari 2008)

In de vorige Wegwijzer zagen we dat we in de namen van drie zondagen aftellen naar de veertigdagentijd. Op 3 februari is het dus:

Zondag Quinquagesima (= vijftigste) Na deze vijftigste dag vóór Pasen volgt dus de eerste zondag van de 40-dagentijd. Deze getallen zijn natuurlijk niet exact; men heeft ze afgerond op tientallen. De 50ste dag is eigenlijk de 49ste en de 40-dagentijd omvat eigenlijk 42 dagen. Het gaat echter niet om de exacte waarde van die getallen maar om de symboliek er van. 40 is gelijk aan vier tientallen. Het getal 4 duidt op de 4 windstreken en het getal 10 duidt volheid aan. Het volk Israël was 40 jaar in de woestijn om zich voor te bereiden op de intocht in het beloofde land. Jezus was 40 dagen in de woestijn om zich voor te bereiden op zijn dienst aan de mensheid. Wij bereiden ons 40 dagen voor op het Paasfeest. Op veel plaatsen in de bijbel zien we periodes van 40 dagen, 40 jaren of veelvoud van 40. De liturgische kleur in de 40-dagentijd is paars, de kleur van inkeer en boete. Ook betrachten we in de liturgie, net als in de adventstijd, enige soberheid door het weglaten van het Klein Gloria of ander loflied na de bemoediging en groet in de morgendienst.

I.p.v. de 40-dagentijd wordt op sommige plaatsen in ons land gesproken van de 'lijdenstijd'. Men houdt dan een voorbereidingstijd van 7 weken aan die dus een week eerder begint dan onze 40-dagentijd. De 7 lijdenszondagen staan dan steeds in het teken van het lijden van Christus, wat bij ons meer geconcentreerd is in de Stille Week.

De zondagen in de 40-dagentijd dragen namen die afgeleid zijn van de psalmteksten die u op die zondagen bij het begin aan de dienst hoort uit de mond van de ouderling van dienst. Die teksten vermeld ik hieronder; ze passen goed in een tijd van inkeer.

Zondag Invocavit (= roept hij Mij aan) Psalm 91:15. Roep je mij aan, ik geef antwoord, in de nood zal ik bij je zijn, je bevrijden en met roem overladen. (NBG51: Roept hij Mij aan, ik zal hem antwoorden...)

Zondag Reminiscere (= gedenk) Psalm 25: 6. Denk aan uw barmhartigheid, Heer, aan uw liefde door de eeuwen heen. (NBG51: Gedenk uw barmhartigheid...)

Zondag Oculi (= ogen) Psalm 25: 15. Ik houd mijn oog gericht op de Heer, Hij bevrijdt mijn voeten uit het net. Keer u tot mij en wees mij genadig, ik ben alleen en ellendig. (NBG51: Mijn ogen zijn bestendig op de Heer.....)

Martien Franssen

HET JAAR ROND NR. 4

De eerstkomende zondag, de vierde in de 40-dagentijd, draagt de naam Zondag Laetare (verheugt U) en nam in het kerkelijk verleden een speciale plaats in onder de naam “Midden Vasten”, “Half Vasten” of “Klein Pasen”. Die namen wezen erop dat de Vasten halverwege waren. De voorschriften waren voor één dag wat soepeler, men mocht het er even van nemen. Voor ons gaat het vooral om het aspect vreugde. De vreugde van Pasen is in aantocht! Bij sommige gemeenten is de liturgische kleur voor die zondag rose, een mengkleur van het paars, kleur van inkeer en boete, met het wit van Pasen, kleur van vreugde en reinheid. In onze gemeente blijft de kleur echter paars zoals in de hele 40-dagentijd: elke zondag is in feite een beetje Pasen.

De vijfde zondag in de 40-dagentijd is Zondag Judica (doe recht). Het recht van God is soms, Goddank, wel eens anders dan wij mensen bedacht zouden hebben. Dat doorleven wij gaandeweg de 40-dagentijd als wij via Palmпасen de Stille Week ingaan.

Martien Franssen

HET JAAR ROND NR. 5

Het jaar rond. 5

Palmpasen: ook wel zondag Palmarum (= palmen) is de zesde en laatste zondag van de 40-dagentijd. Genoemd naar de palmtakken waarmee Jezus bejubeld werd bij zijn intocht in Jeruzalem waar hij echter kort daarna de kruisdood stierf. Zijn koninkrijk was niet van deze wereld. De liturgische kleur in de 40-dagentijd is paars, van oudsher de kleur van inkeer. Met Palmpasen begint de Stille Week (in het Zuiden van ons land spreekt men van de Goede Week; ook wordt in andere landen de naam Heilige Week gebruikt).

In deze week hebben een paar dagen een eigen naam: Witte donderdag: Op de avond voor zijn kruisdood hield Jezus voor het laatst maaltijd met zijn discipelen. Ook wij als gemeente vieren dan het H. Avondmaal en dus is de liturgische kleur wit: de kleur van zuiverheid en ongerepte vreugde. Vandaar de naam. Altijd als er een sacrament wordt bediend (H. Doop of H. Avondmaal) is de liturgische kleur wit, ongeacht de tijd van het Kerkelijk Jaar.

Goede Vrijdag: de dag waarop Jezus voor ons gekruisigd werd en daarom dus goed genoemd. In sommige gemeentes gebruikt men zwart i.p.v. de kleur paars.

Onze gemeente houdt dan 's avonds een ingetogen viering waarin we de kruisdood van Jezus gedenken en daarna het licht van de paaskaars doven.

Stille Zaterdag: genoemd naar de stilte van de dood. Maar ook van ingehouden spanning, want deze dag eindigt met de PAASNACHT, het grootste feest van de Kerk! Wij vieren dat in de Paaswake. Tijdens deze dienst verwisselen wij de paarse kleur door wit en ontsteken we de nieuwe paaskaars, die ons elke zondag weer zal herinneren aan Jezus' opstanding en de overwinning van de dood.

Pasen is genoemd naar het Joodse Pascha, het feest ter herdenking van de uittocht uit Egypte. Op de Eerste Paasdag en de daarop volgende zeven zondagen is de liturgische kleur wit: de vreugdetijd van Pasen.

Zondag Quasi modo geniti (= als pasgeboren kinderen) In de oudchristelijke kerk kwamen de nieuwe gemeenteleden, die in de Paasnacht gedoopt waren, in witte klederen in de dienst.

Voor ons is deze zondag het feest van het nieuwe begin ná het feest van de overwinning van de dood.

Zondag Misericordia domini (= 's Heren Goedertierenheid). Het gaat hierbij over de goedertierenheid van de Heer waar de aarde, die Hij geschapen heeft, vol van is. Deze zondag heet ook wel de Zondag van de Goede Herder.

Zondag Jubilate (= Juicht) Het is nog steeds de vreugdetijd van Pasen. De naam komt van het Psalmwoord voor deze zondag: Halleluja! Heel de aarde, juich voor God, bezing de eer van zijn naam, breng hem eer en lof. Halleluja! In de vreugde tijd na Pasen wordt het psalm/schriftwoord steeds voorafgegaan en afgesloten met Halleluja!

Martien Franssen

HET JAAR ROND 6

In de vreugdetijd na Pasen dragen de zondagen die volgen op Zondag Jubilate (= Juicht) ook namen die te maken hebben met de manier waarop een gelovige zich kan uiten, namelijk zingen en bidden. Die zondagen heten:

Zondag Cantate (= zingt!) “Zing de Heer een nieuw lied”

Zondag Rogate (= bidt!)

Na Hemelvaartsdag, een naam die voor zich zelf spreekt, volgt

Zondag Exaudi (= hoor) “Hoor mij Heer, als ik luide roep”

De Heer hoort ons juichen, ons zingen en ons bidden.

Deze zondag tussen Hemelvaartsdag en Pinksteren noemt men ook wel Wezenzondag, omdat Jezus, voordat Hij ten hemel voer, tegen zijn discipelen zei dat Hij ze niet als wezen zou achter laten. Hij zou de Trooster zenden: de Heilige Geest. En dat is ook gebeurd op het Pinksterfeest dat 10 dagen na de hemelvaart van Jezus plaats vond.

Op 27 mei vieren ook wij weer Pinksteren (= vijftigste)

Sinds de uittocht uit Egypte vieren de Joden al het Pinksterfeest. Steeds, als er na Pasen 7 weken verlopen waren, moesten de Joden op de eerste dag van de nieuwe week de eerstelingen van de oogst bij de priesters brengen. De vijftigste dag na Pasen was dus in feite een oogst-dank-feest.

En op dat feest, na zijn heengaan, deed Jezus zijn belofte gestand en werd Gods Geest uitermate werkzaam. Zowel bij zijn discipelen als bij de eerstelingen van de eerste christengemeente die toen ontstond. Zij vormden het begin van de Kerk, waartoe ook onze gemeente behoort.

De liturgische kleur, die alle zeven Paaszondagen wit (ongerepte vreugde) is geweest wordt met Pinksteren vervangen door rood, de kleur van het vuur van de Geest. Pinksteren, de zondag van de Geest en van de eerstelingen is tevens een prachtige gelegenheid voor het aantreden van nieuwe lidmaten.

Martien Franssen

HET JAAR ROND 7

De vreugdetijd na Pasen wordt afgesloten door zondag Trinitatis, het feest waarbij het gaat over het geheim van de H. Drievuldigheid: God de Vader, God de Zoon en God de Heilige Geest. En die God is één! De HEER, die ons redt is de HEER, die ons en alles geschapen heeft en zijn GEEST wil bij ons zijn en in ons wonen. Als je hier goed over nadenkt is zondag Trinitatis een waardige afsluiting van het deel van het kerkelijk jaar waarin de hoge feesten worden voorbereid en gevierd. De liturgische kleur is nog steeds wit en past bij de viering van het H. Avondmaal dat gewoontegetrouw op deze zondag wordt bediend. Dat de keuze voor een avondmaalsviering op zondag Trinitatis echter meer is dan alleen maar een gewoonte, moge duidelijk zijn.

Na zondag Trinitatis begint een deel van het kerkelijk jaar dat men wel het feestloze half jaar noemt. Eigenlijk is dat niet juist want, hoewel de hoge feesten ontbreken, is elke zondag een feest: het feest van de opstandig van onze Heer. Vanaf nu dragen de zondagen geen specifieke naam maar een volgnummer. Allereerst de eerste en tweede zondag ná Trinitatis (als Pasen vroeger in het jaar valt worden het er meer dan twee) en vervolgens de eerste en tweede zondag van de zomer. Zomer is de tijd van groei in de natuur. Ook in de Kerk is het goed om aan groeien te denken: groeien in geloof, groeien in liefde. In die zin probeer je als Christen steeds te blijven groeien. De liturgische kleur voor de zondagen na Trinitatis en de zondagen van de zomer is groen; de kleur van hoop en verwachting, de kleur van natuur en groei, de kleur van Gods barmhartigheid.

Martien Franssen

HET JAAR ROND 8

Zoals in nr. 7 van deze reeks reeds bleek, kunnen we over de naamgeving van de zondagen in de voor ons liggende maanden juli en augustus kort zijn. Het zijn de tweede t/m de tiende zondag van de zomer en de liturgische kleur is groen; de kleur van hoop en verwachting, de kleur van natuur en groei, de kleur van Gods barmhartigheid.

In de nu overgebleven ruimte is het wellicht zinvol om eens stil te staan bij de vorm van onze liturgie zoals deze is vastgesteld voor de morgendiensten. Is het u wel eens opgevallen hoe vaak het getal drie hierbij een rol speelt? Allereerst kun je deze liturgie verdeeld denken in de drie delen: opening, eredienst en afsluiting.

De opening

Na de binnenkomst van de dienstdoende ambtsdragers, de begroeting van de aanwezigen door de ouderling van dienst, waarbij er speciale aandacht is voor één of meer gemeenteleden en een inleidend Psalm- of ander Schriftwoord, zingen wij het intochtslied. Bij voorkeur is dat een psalm want hierdoor voelen we onze verbondenheid met het volk Israël en daarmee met de Enige die onze oorsprong is.

Als de ouderling met een symbolische handdruk de verantwoordelijkheid voor de komende eredienst heeft overgedragen aan de voorganger, is er in een moment van stilte voor ieder van ons gelegenheid voor een persoonlijk gebed waarna wij uit de mond van de voorganger de bemoediging horen. Deze bemoediging is er een van een drievoudige kracht: de Enige is niet alleen de oorsprong van ons bestaan en alles om ons heen, maar blijft ons trouw en beheerst ook het einde waar alles op uitloopt. In de naam van die Enige groet de voorganger ons waarop wij als gemeente het voorgaande beamen door eer te geven aan de heilige Drievuldigheid met de woorden van het Klein Gloria. (of ook wel een ander loflied) Het Klein Gloria blijft in tijden van inkeer (advent en veertigdagentijd) achterwege om weer in volle kracht te voorschijn te komen met de hoge feesten van Kerst en Pasen.

De eredienst

De eredienst zelf kunnen we ook weer verdeeld denken in drie delen: De dienst der voorbereiding, de dienst van het Woord en de dienst van gaven en gebeden.

De dienst der voorbereiding

De voorbereiding is een drieslag die in feite ons hele leven beheerst en die te maken heeft met het hart van het evangelie. Hierbij wordt gedoeld op het gebed van verootmoediging, waarin we onze persoonlijke en collectieve schuld belijden, de genadeverkondiging en de leefregel die ons weer in de goede richting stuurt. Elk van deze drie elementen wordt door de gemeente beaamd door het zingen van een liedstrofe opdat deze drie slagen tot volle uiting komen.

In het verleden, misschien hier en daar nog wel, hield men vaak een andere volgorde aan. Eerst hoorde de gemeente de Wet des Heren, vervolgens beleed men bij monde van de voorganger dat men zich niet aan Gods wet had gehouden en daarna verkondigde de voorganger, als dienstknecht van God, aan ieder die oprecht schuld had beleden: vergeving van de zonden door Gods genade. Natuurlijk is daar niets mis mee maar in de volgorde van onze liturgie gaan we er van uit dat iedereen zó wel weet dat we niet zonder zonden zijn en dat we mede schuld hebben (al is het maar indirect) aan wat er mis is om ons heen. Dat belijden we in het gebed van verootmoediging. Daarna, gesterkt door de genadeverkondiging, horen we graag hoe we moeten leven. Als leefregel horen wij elke eerste zondag van de maand de 10 geboden, op de ander zondagen de samenvatting of één der vele andere bewoordingen uit de H. Schrift.

Opmerking: niet alle gastpredikanten laten de genadeverkondiging horen op het hier aangegeven moment in de liturgie; maar dan vindt deze verkondiging wel plaats elders in de eredienst (b.v. tijdens de preek).

In nr. 10 van het “Het jaar rond” besteden we aandacht aan de volgende delen van onze liturgie.

Martien Franssen

HET JAAR ROND 9

De zondagsnamen in de vóór ons liggende maand gaan rustig door met het tellen van de zomerse zondagen: de elfde t/m de dertiende zondag van de zomer gevolgd door de eerste en tweede zondag van de herfst. Zo volgen we in de Kerk de gang in de natuur waarvan wij mensen een onderdeel zijn en is de liturgische kleur nog steeds: groen. Wij zijn Schepselen van God, maar met de speciale taak om rentmeester te zijn van de rest van de schepping. Sterfelijk zijn wij ook: zoals het kerkelijk jaar doorgaat van zomer naar herfst, zo gaat ook ons leven naar een einde. Maar... zoals het kerkelijk jaar zich met advent vernieuwt, zo mogen wij ook ons einde zien als de overgang naar een nieuw begin. En dat alles door Gods goedheid. Wij geloven dat ons leven in zijn hand is. Hij beheerst het verleden, het heden en de toekomst.

Zo zijn we weer bij de drieslag die zo duidelijk doorklinkt in de liturgie van onze erediensten bestaande uit de drie delen: dienst der voorbereiding, dienst van het Woord en dienst van gaven en gebeden.

Martien Fransen

HET JAAR ROND 10

In de komende maand zet de herfst door. Zo ook in de zondagsnamen: derde, vierde, vijfde en zesde zondag van de herfst. Onherroepelijk en niet te stuiten is de tocht naar het einde. In de natuur gaat dat gepaard met herfststormen, vallend blad en dreigende luchten. Afgewisseld echter met prachtige zonnige dagen, waarop de kleuren van rijpende vruchten, vrolijke herfstbloemen en bomen in herfsttooi ons het zomergevoel af en toe weer teruggeven. Ook in een mensenleven komt vroeg of laat de tijd van overgang naar het einde. Die wordt gekenmerkt door, soms velerlei, ongemak maar ook door omzien in dankbaarheid en herbeleven van alles wat vroeger zo mooi was. Boven dit alles uit rijst steeds weer de wetenschap dat er, zowel in de natuur als in het mensenleven, uitzicht is op een nieuw begin. Deze aspecten van de herfst vinden we ook terug in het kerkelijk jaar, waarin de liturgische kleur nog steeds groen is. Want de hoop en de verwachting in dit leven houden we vast. Wellicht kan dit herfstgevoel er toe bijdragen dat we elke morgen weer een mogelijkheid zien tot een nieuw begin, hoe de dag van gisteren ook geëindigd moge zijn.

En mogen daarbij de woorden van de drievoudige bemoediging in ons geheugen opleven zoals wij die aan het begin van elke dienst horen: “Onze hulp is in de naam van de Heer, die hemel en aarde gemaakt heeft, die trouw houdt tot in eeuwigheid en niet laat varen het werk van zijn handen”. Graag wil ik hier het belang onderstrepen van het beleven van de eredienst als leefkost voor onderweg. Het gaat om méér dan de woorden over je heen laten komen. Dat geldt voor alle delen van de eredienst waarvan we nu even willen gaan kijken naar het tweede deel:

De dienst van het Woord” (DvhW). De DvhW omvat drie hoofdcomponenten: de lector doet de lezingen uit de H. Schrift, de predikant laat de boodschap uit die lezingen naar voren komen waarna de gemeente graag haar geloof belijdt door het zingen van de geloofsbelijdenis.

Het is een goede traditie om de DvhW te beginnen met het gebed bij de opening der Heilige Schriften. Dat gebed noemt men soms ook het gebed om de Heilige Geest, wat het in feite ook is. Maar het zal daarbij specifiek gaan om Gods werk tijdens de schriftlezingen en de verkondiging.

We mogen toch hopen dat de H. Geest reeds eerder aan het werk was. Wie zal zeggen hoeveel gemeenteleden dóór die Geest gedreven werden naar de eredienst? En doorgaans hebben de ouderling van dienst in het consistoriegebed alsook veel gemeenteleden in het stil gebed bij de opening van de dienst al gebeden om de Geest.

Het eerste deel van de DvhW omvat meestal twee of drie schriftlezingen: de eerste uit het oude testament gevolgd door één uit de evangeliën en/of één uit de brieven van de apostelen. Als regel is het heel zinvol om zowel uit het oude als uit het nieuwe testament te lezen. Het nieuwe is de vervulling van het oude en dus kunnen ze, in z'n algemeenheid, niet zonder elkaar.

Over het tweede deel van de DvhW hoef ik niet veel te zeggen. Week aan week wordt er een preek voorbereid door één der eigen predikanten of door een gastpredikant. Door velen wordt de preek gezien als het hoogtepunt van de dienst. Dat is best, als het gevolg maar niet is dat men zich zelf tekort doet door niet de rest van de liturgie te beleven. Het beleven van de liturgie is in feite een gave van God. Het dienstboek, u weet wel, tot 2014 “een proeve” binnen de PKN en een schat aan materiaal bevattend voor allerlei soorten erediensten, beschrijft het aldus: “.....Geroepen door haar Heer komt de gemeente samen voor de kerkdienst. Het is God zelf die ‘zijn naam doet gedenken’ (Exodus 20: 24). De eredienst is daarom een dienst van God aan mensen, die de dienst van mensen aan God oproept, draagt en omvat.”

Het derde deel van de DvhW, de geloofsbelijdenis, is niet standaard in onze morgendienst; wel in de avonddienst. Ze kan (staande) gezongen worden door de gemeente of uitgesproken worden door de voorganger waarbij de gemeente staat en die daarna blijk geeft van haar instemming door het zingen van een liedstrofe.

Tot slot laat ik nog een citaat volgen uit het dienstboek van de PKN: “.....Het verlangen van de reformatoren om de liturgie aan het volk terug te geven heeft niet geleid tot één liturgisch ontwerp. Luther beoogde een hervorming van de mis, terwijl Calvijn, Bucer, Farel en Zwingli op hun manier teruggrepen op de middeleeuwse preekdienst. Zowel binnen de lutherse als binnen de gereformeerde Reformatie waren er evenwel ook vele variaties. Kortom, van meet af aan gaat de Reformatie in verschillende liturgische sporen.

Doordat in al deze sporen een concentratie is waar te nemen op het Woord en op de onverbreekelijke samenhang tussen Woord en sacrament, vertonen zij toch bij alle verscheidenheid ook een voorname eenheid.....”

Wie zelf het dienstboek eens in wil kijken kan dat doen via internet: www.dienstboek.nl

Martien Franssen

HET JAAR ROND 11

De maand november omvat het einde van het kerkelijk jaar. Eerst de zevende zondag van de herfst en dan de drie zondagen van de voleinding. De benaming die de Kerk voor dit drietal zondagen heeft gekozen duidt er op dat het niet alleen gaat over het einde. Terugzien in dankbaarheid is natuurlijk prima, maar er is meer! Er is sprake van de voltooiing die er eens zal komen. Want God laat niet varen het werk van zijn handen. Binnen het kader van die Goddelijke voltooiing gaat onze blik naar de lichtende toekomst die God ons heeft beloofd. Zo bereiden we ons de eerste zondag van de voleinding voor op het H. Avondmaal dat we op de tweede zondag van de voleinding vieren. Wij zijn dan gast aan de tafel van de Heer die voor ons de voltooiing bewerkt heeft. En op de derde zondag van de voleinding gedenken wij degenen die ons zijn voorgegaan, waarmee wij ons nog steeds verbonden voelen, die reeds de eeuwigheid zijn ingegaan. Deze derde zondag wordt daarom ook wel met de naam eeuwigheidszondag aangeduid.

De liturgische kleur is nog steeds groen als teken van hoop op het nieuwe begin. Zoals altijd, wordt de groene kleur vervangen door wit, de kleur van de vreugde om onze verlossing en de kleur van de reinheid van Christus, als wij het Heilig Avondmaal vieren.

Martien Franssen